שו״ת · ראשונים

מהר"י וייל

רבנו יעקב וייל [מהרי"ו]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מהר"י וייל

רבנו יעקב וייל [מהרי"ו]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מהרי-וייל/

הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

תשובה קכג 4
תשובה קמו 5

תשובה קכג

א על חטאת פימו דבר שפתימו של וייב"ש ממונכ"ן אשר נשבע לשקר לפני השמאים בריגנשפורק על הודאתו נדרשתי לתור ולבקש לו תשוב' וכפרה על חטאתו אשר חטא ובדכאות לב ובשברון מתני' תוהא ומתחרט על אשר יצא תקלה זו מתחת ידו ואמרו חכמי' הבא לטהר מסייעין לו לכן נעתרתי לו להמציא לו תרופה ותעלה להחזירו על כנו ועל בסיסו ועל כושרו ועל יושרו וילמדו תועה בינה.

ב אמרי' פ' שבועת הדיינים נזדעזעה כל העולם כולו בשעה שאמ' הקב"ה לא תשא כדאית' הת' וחכמי' מנו שבועת שוא אצל עבירות חמורות וכת' הרוקח שבוע' חמורה כאילו כופר בעיקר כו', לכן אני אומר ילקה קודם והוא רחום בערב ג' פעמים שני וחמישי ושני בבית הכנסת ולאחר המלקות יתוודה בקול רם שישמעו הכל ויאמר בלשון אשכנז נשבעתי לשקר על הודאתי חטאתי עויתי פשעתי לא אשוב בדרך הזה עוד ובשביל שחטאתי חטא זה לקיתי.

ג וכה"ג כתב הא"ז פרק גיד הנשה אטבח שנמצא אחריו חלב אע"ג דלא הוי במזיד בודאי ואע"ג דלא הוי עבירה חמורה ואין לחלק דהתם הכשיל הרבים משום הכי עונשו מרובה דהא פרישנא דהתם אין ברור שהוא מזיד, וגם אינו מן העבירות החמורות כשבועת שוא להכי אמינא שיש להחמיר הכא לכל הפחות כמו התם, ועוד כיון שנתפרסם חטאו לרבים איכא חילול השם להכי אין להקל עליו.

ד וגם כתב הרוקח וילקה כמה פעמים ויתענה מ' יום רצופים לבד שבתות ור"ח וי"ט וכשישלים להתענו' מ' יום יתענה עוד כמניין השבתות ור"ח וי"ט שהיו בתוך המ' יום ולאחר כן יתענה שנה תמימה שיני וחמישי ואם אינו יכול לסבול צער התענית לאחר המ' יום אז יתן ממון לצדקה ויסבול צער אחר כאשר ישיתו עליו חכמי העיר ויהא נזהר כל ימיו שלא יצא שבועה מפיו אפילו לדבר אמת ואפילו בלשון אשכנז כו' כדאיתא ברוקח.

ה ואם אין עדים בדבר שעשה שבועת שקר אלא השמאים או שאר עדים שהן מן הקהל אז אינו פסול לשבועה דכולם נוגעים בדבר הם כיון שקנסו אותו לתוך כיסם וגם הוסיפו על הודאתו נמצא שכולם נהנים בו וזה אינו צריך פנים ואפילו הוא עצמו מודה דאין אדם משי' עצמו רשע ומסתמא הכא ליכא עדים אלא שהם מתוך הקהל ואפילו קודם שעשה תשובה אינו פסול לשבועה אם אין עדים אחרים אלא מתוך הקהל:

ו נאם הקטן יעקב ווייללא:

ז הג"ה: בפרק זה בורר משמע בהג"ה באשר"י דנשבע לשקר בשביל ממון אינו חוזר לכשרותו עד שראינו שפירש מן השבועה בממון חשוב כמו טבח דנפיק טריפה מתותיה ידיה כי' ע"ש:

תשובה קמו

א ליחרב ביתך וליתב אושפיזך ולבלבל פתורך. אהובי מה"ר שלמה י"ץ [ישמרהו צורו].

ב מהודענא למר שהקהל בברע"סל שלחו לי ציר מיוחד, ועל כל תלונתך שיש לך עליהם השיבו תשובה נכונה. ועל עיקר תלונתך הסכימו עמהם גברי רברבי דסמיכי וטעמם וסברתם ונימוקם בידם. וכיון דהכי הוא מה יש לך לזעוק עליהם ולהשיאם שם רע כנגד רבותינו. ואותם שכנגדך עדיין הם עומדים בדיבורם הראשונים שאינם רוצים לקבלך עליהם לא לקציז לא לשופט לא לדיין עליהם ונתנו טעם לדבריהם.

ג וכאשר כתבתי לך כבר שתבא עמהם לסווייי"רניץ כו' הנה כתב לי האלוף מהר"ף י"ץ דלא ניחא ליה להכניס ראשו ביניכם לא בפשרה ולא בדין בעסק זה שעתה ביניכם ונתן טעם לדבריו ומסתבר טעמיה. ומיום שהותחל הקטט ביניכם משכתי ידי מלכתוב לכם דעתי מה שנראה לי מדינא וכתבתי לשני הצדדים לא גיליתי לשום צד דעתי. ואמרתי אל לבי שמא מעצמם ימצא תרף ותעלה או האלוף מהר"ף י"ץ ובעלי תריסין דעימוהי ימצאו דרך שיסירו שנאתם וקנאתם וקיויתי לטוב ולשלום ואין מרפא.

ד והנה מתוך מחלוקת זה המדינה משובשת ומבולבלת ואין שלום ליוצא ולבא ואין סדר להקהלה ויש לחוש לכמה תקלות שיצאו מתוך מחלוקת זה. וכיון שתמיד אתם שולחים לי רץ אחר רץ ומשני הצדדים אתם צועקים אלי מעתה קצת הדבר תלוי בי. לכן את חצני ניערתי להיות נקי מהשם ומישראל לתקן מה שבידי לתקן ואכתוב דעתי דקלישא. ובוחן לבבות יודע שכל כוונתי בשביל האמת והשלום והדן אותי לכף זכות כך ידין אותו המקום לזכות.

ה בפ"ק דסנהדרין: ת"ר דיני ממונות בג' ואם היה מומחה לרבים דן ואפילו יחיד כו'. וכתב האשירי וז"ל: ומומחה לרבים דהיינו גמיר וסביר, והכי שדר רב שרירא גאון ז"ל: יחיד מומחה דחשיב כרב נחמן בדורו דפקיע במשנה ובתלמוד ופקיע נמי בשקול הדעת ומעיין בדינים כמה שני ומנסו ליה רבנן זימנין סגיאין לא חזו ליה טעותא כגון האי הוה מומחה לרבים. ועיקר לשון מומחה מנוסה כדתנן: יוצאין בקמיע מומחה, ומפרש בגמרא היינו דאיתמחי קמיע, הילכך בעינן דיין מומחה שמנוסה לרבים וחכמתו גלויה ומפורסמת לרבים דן אפילו יחידי ויכול לדון את האדם אפילו בעל כרחו. עכ"ל האשירי.

ו ועתה בזמן הזה בעו"ה נתקלקלו הדורות ונתמעטו הלבבות ונתעוותו הדיינים לא אשכחן שום למדן בעולם שהוא מומחה לרבים שהוא ראוי לכך שיהא נקרא מומחה לרבים. וכה"ג כתב האגודה בפ"ק דחולין אהא דקאמר 'האי טבחא דלא סר סכינא לחכם משמתינן ליה.' וכתב האגודה וז"ל: ועתה בזמן הזה הת"ח מוחלין על זה, ועוד שאין ת"ח שיודע אפילו מסכת כלה, עכ"ל. ואותו שתיקן האגודה היה קודם הגזירות ואפילו הכי כתב שבאותו זמן אין ת"ח שיודע אפילו מסכת כלה כ"ש בזמן הזה שאין אנו נחשבין כנגדם וצפורן שלהם היתה רחבה מכריסינו.

ז ומזה הטעם כת' רבינו מהר"י מולין ז"ל שבזמן הזה אין דנין דין ת"ח על שום למדן המבזה ת"ח לקנוס אותו ליטרא זהב, ועוד יות' ראיות שהביא על זה ואין כאן מקומו. וכן בכל המקומו' שעברתי לא ראיתי ולא שמעתי שום למדן שהיה דן על שום אדם בעל כרחו אף על פי שמקצתם היו גדולי הדור כגון מהר"ז רונקיל ז"ל מהר"י מולין ז"ל.

ח ואפילו בימי האמוראים היו מונעים עצמם מלדון כדאיתא פ"ק דסנהדרין: רב הונא כדאתא דינא לקמיה הוה מכניף בי עשרה, רב כי אזיל לדינא אמר: ברעות נפשי לקטלא אזיל כו'.

ט מהני טעמא נראה ששורת הדין נותן שאין לך כח לדון על שום אדם בעל כרחו ובפרט על קהל ברעסלא כיון דלא ניחא להו לקבל דעתך כאשר ידוע דלא קריבן דעתם לגבך ואין דעתך נוח מהם וכן דעתם אין נוח ממך ואין לך להקפיד על זה. דידעת כמה עונש גדול תלוי במאן דדאין דינא כדאיתא פ"ק דסנהדרין ואמרו חכמים החושך עצמו מן הדין פורק ממנו איבה וגזל כו'.

י ותיתי לי שכל ימי לא דנתי על שום אדם בעל כרחו ותמיד אני מונע את עצמי מן הדין בכל מאמצי כחי אפילו כששני הבעלי דינין מתרצין לדון לפני מרצון נפשם.

יא ואם תשמ' לעצתי ולדידי צייתת לא תשב אצל הקהל בשום דין דידעת שפסקי בעלי בתים ופסקי לומדים שני הפכים הם. ואמרו פרק זה בורר כך היו נקיי הדעת בירושלים עושין לא היו יושבין בדין אא"כ שיודעין מי ישב עמהם. ונאה לתלמיד חכם שלא יכניס עצמו בעסק הבעלי בתי' אלא ישגה באילת יעלת אהבים ובזה תמצא חן ושכל טוב וגו',

יב נאם הקטן

יג יעקב ווייללא